

شورای عالی حوزه علمی قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمی خاوران

مدرسه علمی کوثر شهرستان قزوین

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

شیوه‌های مبارزه امام علی (علیه السلام) در مواجهه با فساد اقتصادی حکومت آن حضرت

استاد راهنما

سرکار خانم سمیه آقاجانی

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای هادی فنایی نعمت‌سرا

پژوهشگر

نیلوفر امینی

اسفند ۱۳۹۷

اللَّهُمَّ احْمِنا

تحمیدیه

سپاس خدائی را که اوّل است بی‌آنکه پیش از او اوّلی باشد، و آخر است بی‌آنکه پس از او آخری باشد خدائی که دیده‌های بینندگان از دیدنش فرو مانده و اندیشه‌های توصیف‌کنندگان از وصفش عاجز شده‌اند. آفریدگان را به قدرت خود پدیده آورده، و ایشان را بر وفق خواست خود اختراع فرموده، آنگاه در طریق اراده خود روان ساخته و در راه محبت خود برانگیخته، در حالی که از حدّی که بر ایشان تعیین نموده قدمی پیش و پس نتوانند نهاد، و برای هر یک از ایشان روزی معلوم مقسومی قرار داده: هر که را فزونی داده، کاهنده‌ای را نیروی کاستن آن نیست و هر که را که را کاستی داده، افزاینده‌ای را قدرت افزون بر آن نیست. منزّه است نام‌های او و پیاپی است نعمت‌های او، از کرده خود مسئول نیست و دیگران مسئولند.^۱

۱. صحیفه سجادیه، دعای اوّل.

تقدیم به

جانشین رسالت

فاروق امّت

صاحب ولایت

امام عدالت

حضرت علی ابن ابی طالب (علیه السلام)

امیدوارم که به دیده اغماض

و قبول و کرامت بنگرد.

تقدیر و تشکر

اکنون که به یاری خداوند متعال و همراهی دوستان عزیز، کار تدوین تحقیق پایانی سطح ۲ به اتمام رسیده است، بر خود لازم می‌دانم صمیمانه تشکر قلبی خود را از اساتید و همراهانی که مرا در انجام این کار پژوهشی، یاری نمودند، ابراز نمایم.

از خانواده محترم و والدین عزیزم، که مشوق بنده برای تحصیل در حوزه علمیه بودند و از استاد راهنما سرکار خانم سمیه آقاجانی که با رهنمودهای سازنده خود باعث ارتقاء کیفیت تحقیق گردیدند. از مدیر محترم مدرسه، کتابدار کتابخانه امام صادق (علیه السلام) استان قزوین همچنین کتابدار عزیز حوزه علمیه کوثر سرکار خانم فهیمه آقاجانی و خواهر عزیزم سرکار خانم فرشته امینی و دوست گرامی خانم زهره نورزاد که مرا در تدوین این تحقیق یاری کردند تشکر نموده و از درگاه خداوند متعال برای ایشان سلامتی و رفع مشکلات و برآورده شدن حاجات را درخواست می‌نمایم.

فهرست منابع و مآخذ

- قرآن کریم
- نهج البلاغه، رضی، سیدشریف، ترجمه: محمد دشتی، چاپ سوم، تهران، انتشارات الهادی، ۱۳۹۲.

الف: کتاب

- ۱- ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، بی جا: انتشارات دارالحیاء الکتب العربیه، بی تا.
- ۲- ابن شهر آشوب، محمد بن علی، مناقب، جلد ۲، قم: انتشارات علامه، ۱۳۷۶ ق.
- ۳- ابی یعقوب، احمد، تاریخ یعقوبی، جلد ۲، چاپ یازدهم، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۹.
- ۴- آذرنوش، آذرتاش، فرهنگ معاصر عربی فارسی، تهران: انتشارات نی، بی تا.
- ۵- اسحاقی، سیدحسین، مبانی و راهبردهای جهاد اقتصادی، چاپ اول، قم: انتشارات هاجر، بی تا.
- ۶- اکبری، فتحعلی، ترجمه خراج و نظامهای مالی دولت اسلامی، بی جا: انتشارات دانشگاه اصفهان، بی تا.
- ۷- آمدی، ابوالفتح، غررالحکم و درر الکلام، جلد ۱، بی جا: انتشارات دارالکتب الاسلامیه، بی تا.

۸- انوری، حسن، فرهنگ بزرگ سخن دکتر انوری، جلد ۷، چاپ ششم، بی‌جا: انتشارات سخن
صحافی عمارت، بی‌تا.

۹- بغدادی، خطیب، تاریخ بغداد، جلد ۷، بی‌جا: انتشارات ابن اثیر، بی‌تا.

۱۰- ثواقب، جهانبخش، تأملی در سیره علوی در دوران خلافت، چاپ اول، بی‌جا: انتشارات
حبیب، بی‌تا.

۱۱- جرداق، جرج، الامام علی صوت العدالة الانسانیة، مترجم: سیدهادی خسرو شاهی، چاپ
هفدهم، بیروت: انتشارات دار الفکر الاسلامیه، ۱۳۹۵.

۱۲- جمعی از نویسندگان، آشنایی با نهج البلاغه، چاپ اول، بی‌جا: انتشارات شهریار، بی‌تا.

۱۳- حبیبی، نادر، فساد اداری، تهران: انتشارات وثقی، ۱۳۷۵.

۱۴- حرانی، ابن شعبه، تحف العقول، جلد ۱، تهران: بی‌نا، ۱۳۷۶.

۱۵- دادگر، حسن، فساد مالی، چاپ اول، تهران: کانون اندیشه، بی‌تا.

۱۶- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران: انتشارات دی، ۱۳۴۱.

۱۷- سلیمانی، جواد، موانع و مشکلات حکومت امام علی (علیه السلام)، بی‌جا: انتشارات اشراق اندیشه،
بی‌تا.

۱۸- شیخ صدوق، امالی شیخ صدوق، جلد سه، چاپ دهم، تهران، انتشارات کتابچی، ۱۳۷۰.

۱۹- شیخ مفید، النکت الاعتقادیة، مصنفات شیخ مفید، جلد ۱۰، ص ۳۹.

- ۲۰- شیخ مفید، نبرد جمل، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، چاپ سوم، تهران: انتشارات نی، ۱۳۹۴.
- ۲۱- صدر، محمدباقر، اقتصادنا، جلد ۱، قم: انتشارات دارالفکر، بی‌تا.
- ۲۲- طباطبائی، سیدمحمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، ترجمه محمدباقر موسوی، جلد ۹، چاپ ۳۶، قم: انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۹۳ ه.ش.
- ۲۳- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، چاپ ششم، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۹.
- ۲۴- قرشی، سیدعلی‌اکبر، قاموس قرآن، جلد ۵، چاپ سیزدهم، تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۲.
- ۲۵- کلینی، محمدبن‌یعقوب، اصول کافی، جلد ۵، چاپ چهارم، تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
- ۲۶- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، جلد ۲، چاپ اول، تهران: انتشارات مسجد حضرت ولی عصر (عجل‌الله‌تعالی‌فی‌ه)، ۱۳۶۳.
- ۲۷- محمدی‌ری‌شهری، محمد؛ حسینی، ابوالقاسم، توسعه اقتصادی بر پایه قرآن و حدیث، ج ۱، چاپ اول، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۰.
- ۲۸- مطهری، مرتضی، سیری در نهج البلاغه، چاپ ۵۸، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۹۴.
- ۲۹- معین، محمد، فرهنگ فارسی دکتر معین، چاپ هفتم، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۴.
- ۳۰- -----، فرهنگ معین، چاپ ششم، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۳.

۳۱- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، جلد ششم، چاپ سی و دوم، تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴.

۳۲- -----، شرح پیام امام، جلد ۹ و ۲، چاپ سوم، تهران: انتشارات نوید اسلام، ۱۳۹۰.

۳۳- مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد، فساد مالی و اقتصادی، ریشه‌ها، پیامدها، پیشگیری و مقابله، جلد ۲، تهران: بی‌نا، ۱۳۵۸.

۳۴- موسوی، ماندانا، منشور اصلاحات اقتصادی انبیاء، چاپ دوم، قم: انتشارات هاجر، ۱۳۹۴.

۳۵- نمازی، حسین، نظام‌های اقتصادی، چاپ ششم، انتشارات شرکت سهامی انتشار، ۱۳۹۲.

۳۶- نوری، حسین، اقتصاد اسلامی، بی‌جا: انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰ هـ.ش.

۳۷- هادوی تهرانی، مهدی، نظارت در اقتصاد اسلام، تهران: مؤسسه فرهنگی خانه، بی‌تا.

۳۸- یعقوبی، احمد بن اسحاق، ترجمه: محمدابراهیم آیتی، جلد ۲، چاپ یازدهم، بی‌جا: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۹.

ب: مقالات

۱- حسنی، علی؛ شمس، عبدالحمید، "راهکارهای مبارزه با فساد اداری بر اساس ارزش‌های اسلامی"، شماره ۱، ۱۳۹۱.

۲- درّی نجف‌آبادی، قربانعلی، "مبارزه با فساد در حکومت علوی"، فصلنامه حکومت، شماره ۱۷، ۱۳۸۶.

- ۳- رضایان، علی، "عوامل بازدارنده فساد اداری از نگاه امام علی (علیه السلام)" شماره اول، ۱۳۹۳.
- ۴- سمیعی، حسین، حقوق جزا، شرکت مطبوعات، چاپ چهارم، ۱۳۴۷.
- ۵- صدری، فرهاد؛ محمودی، محمد، "مقابله با فساد اداری"، ۱۳۹۷.
- ۶- کفشگر جلد دار، حسین، "فساد مالی"،
- ۷- یوسفی، احمدعلی، "سیره اقتصادی امام علی (علیه السلام)"، فصلنامه مطالعات تفسیر، شماره ۳، سال یکم.